

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Yangi Ilmiy Ishlanmalar Va Texnologiyalarining Innovatsion G‘Oyalar Bankini

Ishlab Chiqish Bosqichlari

*O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy
maktabi tayanch doktoranti*

*Maxamadiyev Mexroj Mardon o‘g‘li
mehrojmaxamadiyev55@gmail.com*

ABSTRACT

Yangi ilmiy ishlanmalar va texnologiyalarning innovatsion g‘oyalar bankini yaratish jarayoni bir nechta bosqichlarni o‘z ichiga oladi: tadqiqot va tahlil, ma’lumotlar bazasini loyihalash, g‘oyalarni tasniflash va baholash, interaktiv platforma yaratish, sinov va optimizatsiya, raqamli texnologiyalar bilan integratsiya hamda monitoring va rivojlantirish. Ushbu jarayon innovatsiyalarni tizimli saqlash, qidirish va amaliyotga tatbiq etishga imkon beradi.

Keywords: Innovatsion g‘oyalar, ilmiy ishlanmalar, texnologiyalar, ma’lumotlar bazasi, platforma, tasniflash, TRL, monitoring

Main Part

“Innovatsion g‘oyalar banki” axborot tizimining texnik loyihasi bo‘lib, u platformaning arxitekturasi, ma’lumotlar bazasi tuzilmasi, foydalanuvchi interfeysi va funksional modullarini o‘z ichiga oladi. Ushbu bo‘limda platformaning texnik yechimlari bosqichma-bosqich ko‘rib chiqiladi.

Innovatsion g‘oyalar banki platformasi zamonaviy uch pog‘onali veb-arxitekturaga ega bo‘lib, quyidagi asosiy qismlardan tashkil topadi: foydalanuvchi interfeysi (klient qismi), dasturiy server qismi va ma’lumotlar bazasi. Platforma internet tarmog‘i orqali veb-sahifa ko‘rinishida xizmat ko‘rsatadi, ya’ni foydalanuvchilar o‘z kompyuter yoki smartfonlarida brauzer yordamida tizimga ulanadi. Tizimning server qismida biznes-mantiq (algoritmalar va funksiyalar) amalga oshiriladi hamda barcha ma’lumotlar markaziy ma’lumotlar bazasida saqlanadi. Bunday arxitektura yechimi platformani keng ko‘lamda foydalanishga imkon beradi, chunki serverda og‘ir

hisob-kitoblar bajarilib, mijoz tomoniga faqat natijaviy ma'lumotlar uzatiladi. Platformaning funksional tuzilmasini yaxshiroq tushunish uchun uning asosiy foydalanuvchi rollari va ularning o'zaro aloqalarini ko'rib chiqamiz. Quyida tizimda ishtirok etuvchi foydalanuvchi toifalari va ularning vazifalari jadval ko'rinishida keltirilgan: Yuqoridagi rol-ta'riflardan ko'rinib turibdiki,

1-jadval

Platformadagi vazifalari va funksiyalari

Foydalanuvchi roli	Platformadagi vazifalari va funksiyalari
G'oya yaratuvchisi (olimlar, tadqiqotchilar, muhandislar, talaba va ijodkorlar)	Yangi innovatsion g'oya yoki ishlanmasini platformaga ro'yxatdan o'tib kiritadi. O'z g'oyasining tavsifi, texnik hujjatlari, natijalari va prototiplarini ma'lumotlar bazasiga yuklaydi. G'oyaga tegishli soha va kategorialarni belgilaydi, zarur bo'lsa, narx va litsenziya shartlarini ko'rsatadi.
Investor yoki tadbirkor (mahalliy va xorijiy sarmoyadorlar, ishlab chiqaruvchi korxonalar vakillari)	Platformada qidiruv va ko'rib chiqish funksiyasi orqali turli yo'nalishlardagi innovatsion g'oyalarni izlaydi (soha, hudud, muallif va h.k. bo'yicha). Qiziqqan g'oya tafsilotlarini ko'rib, zarur hollarda muallif bilan bog'lanadi. G'oyani moliyalashtirish yoki sotib olish istagi bo'lsa, platforma orqali shartnoma tuzish va tranzaksiya amalga oshirish tashabbusini ko'rsatadi (masalan, kelishuvga ko'ra pul o'tkazish). G'oya asosida yangi mahsulotni joriy etish uchun muallif bilan hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'yadi.
Platforma administratori	Foydalanuvchilarni ro'yxatdan o'tkazish va ularning platformadan foydalanish huquqlarini tasdiqlash vazifasini bajaradi. Platformaga yuklangan kontentni moderatsiya qiladi: noaniq, qonunga zid yoki sifatsiz ma'lumotlarni tizimdan cheklaydi. Tizimning axborot xavfsizligi va barqaror ishlashini kuzatadi, kerakli texnik profilaktika ishlarini amalga oshiradi.

Ularning uchrashuv joyi – bu “Innovatsion g'oyalar banki” platformasi bo'lib, u yerda bir tomon o'z taklifini joylashtirsa, ikkinchi tomon uni izlab topadi va hamkorlik boshlaydi.

Hozirgi vaqtda ilmiy tadqiqotlar natijalarining faqat kichik bir qismi ishlab chiqarishga joriy etilmoqda. Masalan, yuqorida qayd etilganidek, O'zbekistonda patent faoliyati past – bu esa ilmiy ishlanmalar to'liq iqtisodiy samaraga aylanishiga to'sqinlik qilayotgan omillardan biri. “Innovatsion g'oyalar banki” platformasi joriy etilgach, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish jarayoni tizimli ravishda yo'lga qo'yiladi. Kutilishicha, platforma orqali joylashtirilgan g'oyalarning ma'lum bir qismi real investorlarga topiladi va ular asosida yangi mahsulot, texnologiya yoki xizmatlar yaratiladi. Dastlabki hisob-kitoblarga ko'ra, platformada e'lon qilingan har 100 ta g'oyadan kamida 15–20 tasini tijoratlashtirishga erishish mumkin bo'ladi (15-20% konversiya darajasi). Bu hozirgi sharoitdagidan ancha yuqori ko'rsatkich bo'lib, innovatsion faoliyat samaradorligini oshiradi. Quyida platforma kutilayotgan iqtisodiy natijalarining taxminiy hisob-kitob jadvali keltirilgan: Yuqoridagi Jadval 1 dagi raqamlar taxminiy bo'lib, platformaning ilk yillardagi faoliyati uchun mo'ljallangan. Unga ko'ra, platforma yilda 100 ga yaqin g'oyani qamrab olib, ulardan 20 tasiga investitsiya topilishiga ko'maklashsa, umumiy hisobda yilda 10 milliard so'm atrofida qo'shimcha investitsiyalar innovatsion sohalarga yo'naltirilishi mumkin. Bu investitsiyalar evaziga yangi startaplar tashkil topadi, ishlab chiqarishga yangi texnologiyalar joriy etiladi.

Platformaning samaradorlik ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich nomi	Taxminiy qiymati (yiliga)
Platformaga joylashtiriladigan g'oyalar soni	100 ta g'oya
Tijoratlashtirilgan (investitsiya olgan) g'oyalar ulushi	20% (20 ta g'oya)
Bitta g'oya bo'yicha o'rtacha investitsiya hajmi	00 mln so'm (taxminan)
Yiliga jalb qilinadigan investitsiyalar jami	10 mlrd so'm (20 × 500 mln so'm)
Tijoratlashgan loyihalar soni	20 ta (yangi startap yoki loyiha)
Yaratiladigan yangi ish o'rinlari	~100 ta (har bir loyiha o'rtacha 5 ta)
Platforma tufayli tejab qolinadigan xarajatlar (alohida tizimlar yaratish oldi)	Yiliga 500 mln.so'm atrofida

Bu jarayon natijasida qo'shimcha ish o'rinlari yaraladi (20 ta loyiha bo'yicha kamida 100 ta yangi ish o'rni). Albatta, haqiqiy ko'rsatkichlar platforma qanchalik samarali faoliyat yuritishiga bog'liq foydalanuvchilar soni ortgan sari va platformaga ishonch oshgan sari bu raqamlar yanada yuksalishi kutiladi.

Shu orqali IT infratuzilmasini saqlash xarajatlari ham qisqaradi. Platformaning dastlabki joriy etilish xarajatlari (loyiha-texnik ishlanmalar) davlat byudjeti mablag'lari hisobidan qoplanishi belgilangan bo'lsa-da, uning keyingi xizmat ko'rsatish bosqichida saqlab turish va rivojlantirish xarajatlari iqtisodiy samaradorlik orqali oqlanishi kutilmoqda. Misol uchun, bitta hududiy innovatsion ma'lumotlar bazasini yuritish yillik 100 mln so'm xarajat talab qilsa, 14 ta hudud uchun bu 1,4 mlrd so'mni tashkil etadi. Yagona platforma esa ularning barchasini qamrab olib, taxminan 400-500 mln so'm yillik xarajat evaziga ishlashi mumkin (markazlashuv samarasi). Demak, yilda qariyb 1 mlrd so'm tejamkorlikka erishish imkoniyati bor, bu resurslarning 30-40% tejalishi demakdir.

References

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktabrdagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni. <http://www.lex.uz>
2. Nureev R.M., Karapayev O.V. Innovatsion g'oyalar bankini shakllantirish va raqamli axborotdan foydalanish. – Moskva: Ekonomika, 2020. – 256 b.
3. Valentey S.D. Raqamli iqtisodiyotni shakllantirishning muammolari va katta ma'lumotlar (big data)dan foydalanish tajribasi. – Moskva: Rossiya Iqtisodiyot Universiteti, 2019. – 198 b.